

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, **1**
ἀφωρισμένος² εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ **2**
διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ **3**
υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ
σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ **4**
πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ
χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς
ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἔστέ καὶ **6**
ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν **7**
Ῥώμῃ⁸ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἀγίοις: χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ.

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἥς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ 8

ὕπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται

ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ 9

λατρεύω² ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ

υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως³ μνείαν⁴ ὑμῶν ποιοῦμαι, 10

πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,⁵ εἴ πως

ἥδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι⁶ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ

ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ⁷ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι 11

μεταδῶ⁸ χάρισμα⁹ ὑμῖν πνευματικόν,¹⁰ εἰς τὸ

στηριχθῆναι¹¹ ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστίν, 12

συμπαρακληθῆναι¹² ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις

πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹³ 13

ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις¹⁴ προεθέμην¹⁵ ἐλθεῖν πρὸς

ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην¹⁶ ἄχρι τοῦ δεῦρο¹⁷ – ἵνα τινὰ

καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς

¹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ² λατρεύω, serve, worship. ³ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ⁴ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ⁵ δέομαι, ask, request. ⁶ εὐοδόω, cause to prosper. ⁷ ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁸ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁰ πνευματικός, spiritual. ¹¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹² συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ πολλάκις, often, many times. ¹⁵ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁶ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁷ δεῦρο, until now, come here!

ἔθνεσιν. Ἑλληνσίν¹ τε καὶ βαρβάρους,² σοφοῖς³ τε καὶ 14
 ἀνοήτοις⁴ ὀφειλέτης⁵ εἰμί· οὕτως τὸ κατ' ἐμέ 15
 πρόθυμον⁶ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ⁷ εὐαγγελίσασθαι. 16
 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι⁸ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ·
 δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ
 πιστευόντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹ 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται⁹ ἐκ
 πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται⁹ γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν 18
 ἀσέβειαν¹⁰ καὶ ἀδικίαν¹¹ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν
 ἐν ἀδικίᾳ¹¹ κατεχόντων·¹² διότι¹³ τὸ γνωστὸν¹⁴ τοῦ 19
 θεοῦ φανερόν¹⁵ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς
 ἐφάνερωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁶ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως¹⁷ 20
 κόσμου τοῖς ποιήμασιν¹⁸ νοούμενα¹⁹ καθορᾶται,²⁰ ἥ τε

¹ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellenic. ² βάρβαρος, barbarous, barbarian. ³ σοφός, wise. ⁴ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ⁵ ὀφειλέτης, οὐ, ὁ, debtor, sinner. ⁶ πρόθυμος, willing, ready. ⁷ Ῥώμη, ἡ, Rome, strength. ⁸ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁰ ἀσέβεια, ἀς, ἡ, ungodliness, impiety. ¹¹ ἀδικία, ἀς, ἡ, unrighteousness. ¹² κατέχω, hold back, hold fast. ¹³ διότι, because, on this account. ¹⁴ γνωστός, known, acquaintance. ¹⁵ φανερός, manifest, apparent. ¹⁶ ἀόρατος, invisible, unseen. ¹⁷ κτίσις, εὖς, ἡ, creation, creature. ¹⁸ ποίημα, τὸς, τό, work, creation. ¹⁹ νοέω, understand, consider. ²⁰ καθορᾶω, perceive, discern clearly.

αἰδιος¹ αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης,² εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς
 ἀναπολογήτους·³ διότι⁴ γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν **21**
 ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν⁵ ἐν
 τοῖς διαλογισμοῖς⁶ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη⁷ ἡ ἀσύνετος⁸
 αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες⁹ εἶναι σοφοί¹⁰ **22**
 ἐμωράνθησαν,¹¹ καὶ ἥλλαξαν¹² τὴν δόξαν τοῦ **23**
 ἀφθάρτου¹³ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι¹⁴ εἰκόνης¹⁵ φθαρτοῦ¹⁶
 ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν¹⁷ καὶ τετραπόδων¹⁸ καὶ
 ἔρπετων.¹⁹

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν **24**
 καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,²⁰ τοῦ ἀτιμάζεσθαι²¹
 τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· οἵτινες μετήλλαξαν²² **25**
 τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,²³ καὶ
 ἐσεβάσθησαν²⁴ καὶ ἐλάτρευσαν²⁵ τὴν κτίσει²⁶ παρὰ τὸν

¹ αἰδιος, eternal, everlasting. ² θειότης, ητος, ή, divinity, divine nature. ³ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ⁴ διότι, because, on this account. ⁵ ματαιώω, become vain. ⁶ διαλογισμός, οὐ, ό, reasoning, questioning. ⁷ σκοτίζω, darken. ⁸ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁹ φάσκω, affirm, assert. ¹⁰ σοφός, wise. ¹¹ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹² ἀλλάσσω, change, alter. ¹³ ἀφθάρτος, imperishable, immortal. ¹⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁵ εἰκών, όνος, ή, image, likeness. ¹⁶ φθαρτός, perishable, corruptible. ¹⁷ πετεινόν, ου, τό, bird. ¹⁸ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹⁹ ἔρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ²⁰ ἀκαθαρσία, ας, ή, uncleanness, impurity. ²¹ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²² μεταλλάσσω, exchange, change. ²³ ψεύδος, ους, τό, lie. ²⁴ σεβάζομαι, worship. ²⁵ λατρεύω, serve, worship. ²⁶ κτίσις, εως, ή, creation, creature.

κτίσαντα,¹ ὅς ἐστιν εὐλογητὸς² εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη³ ἀτιμίας·⁴ 26

αἱ τε γὰρ θήλειαι⁵ αὐτῶν μετήλλαξαν⁶ τὴν φυσικὴν⁷

χρῆσιν⁸ εἰς τὴν παρὰ φύσιν·⁹ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες, 27

ἀφέντες τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν⁸ τῆς θηλείας,⁵

ἐξεκαύθησαν¹¹ ἐν τῇ ὀρέξει¹² αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες¹⁰ ἐν ἄρσεσιν¹⁰ τὴν ἀσχημοσύνην¹³

κατεργαζόμενοι,¹⁴ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν¹⁵ ἣν ἔδει τῆς

πλάνης¹⁶ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.¹⁷

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹⁸ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, 28

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον²⁰ νοῦν,²¹ ποιεῖν

τὰ μὴ καθήκοντα,²² πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,²³ 29

¹ κτίζω, create, form. ² εὐλογητός, well spoken of, blessed. ³ πάθος, οὖς, τό, suffering, pain. ⁴ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ⁵ θήλυς, female, woman. ⁶ μετελλάσσω, exchange, change. ⁷ φυσικός, natural, according to nature. ⁸ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ ἄρσην, male. ¹¹ ἐκκαίωμαι, be inflamed. ¹² ὀρεξίς, εως, ἡ, longing, desire. ¹³ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ¹⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁵ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ¹⁶ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁷ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁸ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁹ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²⁰ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ²¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²² καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ²³ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness.

πορνεία,¹ πονηρία,² πλεονεξία,³ κακία:⁴ μεστοὺς⁵
 φθόνου,⁶ φόνου,⁷ ἔριδος,⁸ δόλου,⁹ κακοηθείας:¹⁰
 ψιθυριστάς,¹¹ καταλάλους,¹² θεοστυγεῖς,¹³ ὕβριστάς,¹⁴ 30
 ὑπερηφάνους,¹⁵ ἀλαζόνας,¹⁶ ἐφευρετὰς¹⁷ κακῶν,
 γονεῦσιν¹⁸ ἀπειθεῖς,¹⁹ ἀσυνέτους,²⁰ ἀσυνθέτους,²¹ 31
 ἀστόργους,²² ἀσπόνδους,²³ ἀνελεήμονας:²⁴ οἵτινες τὸ 32
 δικαίωμα²⁵ τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
 πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
 ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν²⁶ τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος²⁷ εἶ, ὦ²⁸ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ 2

γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,²⁹ τὰ γὰρ
 αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα³⁰ 2
 τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα

¹ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ² πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ³ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ⁴ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁵ μεστός, full. ⁶ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ⁷ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ⁸ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁹ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁰ κακοηθεία, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹¹ ψιθυριστής, ου, ὁ, gossip, secret slanderer. ¹² κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ¹³ θεοστυγής, hateful to God. ¹⁴ ὕβριστης, ου, ὁ, violent, insolent. ¹⁵ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ¹⁶ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ¹⁷ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ¹⁸ γονεύς, ἑως, ὁ, parent. ¹⁹ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁰ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²¹ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ²² ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ²³ ἀσπόνδος, irreconcilable, implacable. ²⁴ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ²⁵ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²⁶ συνευδοκέω, consent, approve. ²⁷ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ²⁸ ὦ, Oh! omega. ²⁹ κατακρίνω, condemn. ³⁰ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict.

πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὧ¹ ἄνθρωπε ὁ κρίνων 3
 τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
 ἐκφεύξῃ² τὸ κρίμα³ τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁴ τῆς 4
 χρηστότητος⁵ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς⁶ καὶ τῆς
 μακροθυμίας⁷ καταφρονεῖς,⁸ ἀγνοῶν⁹ ὅτι τὸ χρηστὸν¹⁰
 τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν¹¹ σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν 5
 σκληρότητα¹² σου καὶ ἀμετανόητον¹³ καρδίαν
 θησαυρίζεις¹⁴ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
 ἀποκαλύψεως¹⁵ καὶ δικαιοκρισίας¹⁶ τοῦ θεοῦ, ὅς 6
 ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' 7
 ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ
 ἀφθαρσίαν¹⁷ ζητοῦσιν, ζῶν ἐν αἰώνιον: τοῖς δὲ ἐξ 8
 ἐριθείας,¹⁸ καὶ ἀπειθοῦσιν¹⁹ μὲν τῇ ἀληθείᾳ
 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,²⁰ θυμὸς²¹ καὶ ὀργή, θλίψις 9

¹ ὦ, Oh! omega. ² ἐκφεύγω, flee away, flee out. ³ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁴ πλούτος, ου, δ, wealth, riches. ⁵ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁶ ἀνοχή, ής, ή, forbearance. ⁷ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ⁸ καταφρονέω, think little of, despise. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ χρηστός, good, kind. ¹¹ μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ¹² σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ¹³ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁴ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁵ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁶ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ¹⁷ ἀφθαρσία, ας, ή, incorruptibility, immortality. ¹⁸ ἐριθεία, ας, ή, rivalry, ambition. ¹⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²⁰ ἀδικία, ας, ή, unrighteousness. ²¹ θυμός, ου, ό, wrath, outburst of passion.

καὶ στενοχωρία,¹ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ
κατεργαζομένου² τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνας:³ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ 10
ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνι:³ οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία⁴ παρὰ τῷ θεῷ. 11
Ὅσοι γὰρ ἀνόμως⁵ ἥμαρτον, ἀνόμως⁵ καὶ ἀπολοῦνται:
καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται: οὐ 13
γὰρ οἱ ἀκροαταὶ⁶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ,
ἀλλ' οἱ ποιηταὶ⁷ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν 14
γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει⁸ τὰ τοῦ νόμου
ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος: 15
οἵτινες ἐνδείκνυνται⁹ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν¹⁰ ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης¹¹ αὐτῶν τῆς
συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ¹² ἀλλήλων τῶν λογισμῶν¹³
κατηγορούντων¹⁴ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹⁵ ἐν ἡμέρᾳ 16
ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ¹⁶ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ

¹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ Ἕλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁴ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ⁵ ἀνόμως, lawlessly, without law. ⁶ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ⁷ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁰ γραπτός, written. ¹¹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹² μεταξύ, between, after. ¹³ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ¹⁴ κατηγορέω, accuse, charge. ¹⁵ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ¹⁶ κρυπτός, hidden, secret.

εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, 17
καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ 18
δοκιμάζεις³ τὰ διαφέροντα,⁴ κατηχούμενος⁵ ἐκ τοῦ
νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν⁶ εἶναι τυφλῶν, 19
φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν⁷ ἀφρόνων,⁸ διδάσκαλον 20
νηπίων,⁹ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹⁰ τῆς γνώσεως¹¹ καὶ
τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, 21
σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹²
κλέπτεις;¹² Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹³ μοιχεύεις;¹³ Ὁ 22
βδελυσσόμενος¹⁴ τὰ εἰδωλα,¹⁵ ἱεροσυλεῖς;¹⁶ Ὅς ἐν 23
νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως¹⁷ τοῦ νόμου τὸν
θεὸν ἀτιμάζεις;¹⁸ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς 24
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25
Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,¹⁹ ἐὰν νόμον πράσσης: ἐὰν

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ διαφέρω, differ, carry through. ⁵ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁶ ὁδηγός, οὗ, ὁ, leader, guide. ⁷ παιδευτής, οὗ, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁸ ἄφρων, foolish, senseless. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ μόρφωσις, εὖ, ἡ, embodiment, form. ¹¹ γνώσις, εὖ, ἡ, wisdom, knowledge. ¹² κλέπτω, steal. ¹³ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁴ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁵ εἰδωλον, οὗ, τό, image, idol. ¹⁶ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ¹⁷ παράβασις, εὖ, ἡ, going aside, transgression. ¹⁸ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁹ ὠφελέω, profit, help.

δὲ παραβάτης¹ νόμου ἤς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία²
 γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία² τὰ δικαίωματα³ τοῦ 26
 νόμου φυλάσση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία² αὐτοῦ εἰς
 περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως⁴ 27
 ἀκροβυστία,² τὸν νόμον τελούσα,⁵ σὲ τὸν διὰ
 γράμματος⁶ καὶ περιτομῆς παραβάτην¹ νόμου; Οὐ 28
 γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερώ⁷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ
 φανερώ⁷ ἐν σαρκὶ περιτομή; ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ⁸ 29
 Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ
 γράμματι.⁶ οὗ ὁ ἔπαινος⁹ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ
 τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν¹⁰ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια¹¹ τῆς 3
 περιτομῆς; Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον.¹² πρῶτον μὲν 2
 γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια¹³ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ 3
 ἡπίστησάν¹⁴ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹⁵ αὐτῶν τὴν πίστιν

¹ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁴ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁵ τελέω, finish, fulfill. ⁶ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁷ φανερός, manifest, apparent. ⁸ κρυπτός, hidden, secret. ⁹ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ¹⁰ περισσός, excessive, abundant. ¹¹ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ¹² τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹³ λόγιον, ου, τό, saying, oracle. ¹⁴ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹⁵ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness.

τοῦ θεοῦ καταργήσει;¹ Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς 4
 ἀληθής,² πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,³ καθὼς
 γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου,
 καὶ νικήσῃς⁴ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία⁵ ἡμῶν 5
 θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,⁶ τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος
 ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων⁸ τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω
 — Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ⁹ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ 6
 γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι¹⁰
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς
 ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; Καὶ μή — καθὼς 8
 βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν
 — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ
 κρίμα¹¹ ἔνδικόν¹² ἐστίν.

¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ² ἀληθής, true, unconcealed. ³ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ⁴ νικάω, overcome, conquer. ⁵ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁷ ἄδικος, unjust, unrighteous. ⁸ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ⁹ ἐπεὶ, when, since. ¹⁰ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ¹¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹² ἐνδικος, righteous, just.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;¹ Οὐ πάντως;² προητιασάμεθα³ 9
 γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας⁴ πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν
 εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: 10
 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,⁵ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν⁶ τὸν θεόν: 11
 πάντες ἐξέκλιναν,⁷ ἅμα⁸ ἠχρειώθησαν:⁹ οὐκ ἔστιν
 ποιῶν χρηστότητα,¹⁰ οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος¹¹ 13
 ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹² αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
 ἐδολιούσαν:¹³ ἰὸς¹⁴ ἀσπίδων¹⁵ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁶ αὐτῶν: 14
 ὧν τὸ στόμα ἄρᾱς¹⁷ καὶ πικρίας¹⁸ γέμει:¹⁹ ὀξείς²⁰ οἱ 15
 πόδες αὐτῶν ἐκχέαι²¹ αἷμα: σύντριμμα²² καὶ 16
 ταλαιπωρία²³ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης 17
 οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι²⁴ τῶν 18
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

¹ προέχω, excel, surpass. ² πάντως, altogether, by all means. ³ προαιτιάσθαι, accuse beforehand. ⁴ Ἕλληνας, ὁ, Greek, Hellene. ⁵ συνιέναι, understand, consider. ⁶ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁷ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁸ ἅμα, at the same time. ⁹ ἀχρεῖός, am good for nothing. ¹⁰ χρηστότης, ἡ, goodness, kindness. ¹¹ τάφος, οὐ, ὁ, grave, tomb. ¹² λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹³ δολιεύω, deceive, act deceitfully. ¹⁴ ἰὸς, οὐ, ὁ, rust, poison. ¹⁵ ἀσπίς, ἡ, asp. ¹⁶ χεῖλος, οὐς, τό, lip, edge. ¹⁷ ἄρα, ἄς, ἡ, curse, prayer or prayer for evil. ¹⁸ πικρία, ἄς, ἡ, bitterness. ¹⁹ γέμω, fill, am full of. ²⁰ ὀξύς, sharp, swift. ²¹ ἐκχέω, pour out, shed. ²² σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²³ ταλαιπωρία, ἄς, ἡ, distress, misery. ²⁴ ἀπέναντι, over against, before.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, 19

ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ,¹ καὶ ὑπόδικος² γένηται πᾶς ὁ

κόσμος τῷ θεῷ: διότι³ ἐξ ἔργων νόμου οὐ 20

δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ γὰρ

νόμου ἐπίγνωσις⁴ ἁμαρτίας. Νυνὶ⁵ δὲ χωρὶς νόμου 21

δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ

τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ 22

πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας

τοὺς πιστεύοντας: οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή:⁶ πάντες γὰρ 23

ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται⁷ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24

δικαιούμενοι δωρεὰν⁸ τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς

ἀπολυτρώσεως⁹ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο¹⁰ ὁ 25

θεὸς ἱλαστήριον,¹¹ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ

αἵματι, εἰς ἔνδειξιν¹² τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν

πάρεσιν¹³ τῶν προγεγονότων¹⁴ ἁμαρτημάτων,¹⁵ ἐν τῇ 26

ἀνοχῇ¹⁶ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν¹² τῆς δικαιοσύνης

¹ φράσσω, stop, shut. ² ὑπόδικος, answerable, accountable. ³ διότι, because, on this account. ⁴ ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ⁵ νυνί, now, already. ⁶ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁷ ὑστερέω, lack, need. ⁸ δωρεάν, without cost, without cause. ⁹ ἀπολύτρωσις, εὐσ, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁰ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹¹ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ¹² ἔνδειξις, εὐσ, ἡ, proof, sign. ¹³ πάρεσις, εὐσ, ἡ, passing over, overlooking. ¹⁴ προγίνεσθαι, happen before, be done before. ¹⁵ ἁμαρτήματα, τος, τό, sin, fault. ¹⁶ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance.

αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ 27
καύχησις; ¹ Ἐξεκλείσθη. ² Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων
; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Λογιζόμεθα οὖν 28
πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. Ἡ 29
Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ
ἐθνῶν: ἐπείπερ ³ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ 30
πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν ⁴ διὰ τῆς πίστεως. Νόμον 31
οὖν καταργοῦμεν ⁵ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ
νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκεναι 4
κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει 2
καύχημα, ⁶ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ 3
λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη
αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθός ⁷ οὐ 4
λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. ⁸ Τῷ δὲ 5

¹ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ² ἐκκλείω, shut out, exclude. ³ ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁷ μισθός, οὔ, ὁ, wages, reward. ⁸ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed.

μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ,¹ λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶
Καθάπερ² καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν³ τοῦ
ἀνθρώπου, ὃς ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς
ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,⁴ καὶ ὧν ⁷
ἐπεκαλύφθησαν⁵ αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ ⁸
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς³ οὖν ⁹
οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁶
Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς
δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ¹⁰
ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁶ Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν
ἀκροβυστίᾳ;⁶ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, ¹¹
σφραγίδα⁷ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
ἀκροβυστίᾳ;⁶ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν
πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,⁶ εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ
αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς ¹²

¹ ἀσεβής, ungodly, impious. ² καθάπερ, even as, just as. ³ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁵ ἐπικαλύπτω, cover up. ⁶ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁷ σφραγίς, ἰδος, ἡ, seal, signet ring.

οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν¹
 τοῖς ἔχουσιν² τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ³ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ 13
 ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
 κληρονόμον⁴ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ
 δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁴ 14
 κεκένωται⁵ ἡ πίστις, καὶ κατήρηται⁶ ἡ ἐπαγγελία: ὁ 15
 γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται:⁷ οὗ⁸ γὰρ οὐκ ἔστιν
 νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁹ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα 16
 κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹⁰ τὴν ἐπαγγελίαν
 παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων
 ἡμῶν – καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν 17
 τέθεικά σε – κατέναντι¹¹ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ
 ζῶοποιούντος¹² τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ
 ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, 18

¹ στοιχέω, walk orderly, follow. ² ἔχω, ους, τό, track, footprint. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ κενώω, empty, make void. ⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁰ βέβαιος, firm, secure. ¹¹ κατέναντι, over against, opposite. ¹² ζῶοποιέω, make alive, make to live.

εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ
εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ 19
ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν¹ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
ἤδη νεκρωμένον² – ἑκατονταέτης³ που⁴ ὑπάρχων –
καὶ τὴν νέκρωσιν⁵ τῆς μήτρας⁶ Σάρρας·⁷ εἰς δὲ τὴν 20
ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη⁸ τῇ ἀπιστίᾳ,⁹ ἀλλ’
ἐνεδυναμώθη¹⁰ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ 21
πληροφορηθεὶς¹¹ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,¹² δυνατός ἐστιν καὶ
ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 22
Οὐκ ἐγράφη δὲ δι’ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: 24
ἀλλὰ καὶ δι’ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς
πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα¹³ 25
ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν¹⁴ ἡμῶν.

¹ κατανοέω, observe, understand. ² νεκρόω, put to death, render weak. ³ ἑκατονταέτης, hundred years old. ⁴ πού, somewhere, about. ⁵ νέκρωσις, εὖς, ἡ, death, putting to death. ⁶ μήτρα, ας, ἡ, womb. ⁷ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁸ διακρίνω, discriminate, judge. ⁹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁰ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ¹¹ πληροφοροῦμαι, fulfill, accomplish fully. ¹² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁴ δικαίωσις, εὖς, ἡ, justification, acquittal.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν 5

θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ 2

τὴν προσαγωγὴν¹ ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν

ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς

δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν 3

ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν

κατεργάζεται,² ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν,³ ἡ δὲ δοκιμὴ³ 4

ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,⁴ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ 5

θεοῦ ἐκκέχυται⁵ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος

ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων 6

ἡμῶν ἀσθενῶν,⁶ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν⁷ ἀπέθανεν.

Μόλις⁸ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: ὑπὲρ γὰρ 7

τοῦ ἀγαθοῦ τάχα⁹ τις καὶ τολμᾷ¹⁰ ἀποθανεῖν. 8

Συνίστησιν¹¹ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός,

ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν

ἀπέθανεν. Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν 9

¹ προσαγωγή, ἤς, ἡ, access, approach. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ δοκιμή, ἤς, ἡ, proof, approval. ⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁵ ἐκχέω, pour out, shed. ⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁸ μόλις, with difficulty, hardly. ⁹ τάχα, perhaps, possibly. ¹⁰ τολμᾶω, dare, endure. ¹¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with.

τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
 ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες καταλλάγημεν¹ τῷ θεῷ διὰ 10
 τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον
 καταλλαγέντες¹ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ 11
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
 καταλλαγὴν² ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν 12
 κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ
 οὕτως³ εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ'
 ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν 13
 κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,⁴ μὴ ὄντος νόμου. 14
 Ἀλλ' ἐβασίλευσεν⁵ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι⁶
 Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ
 ὁμοιώματι⁷ τῆς παραβάσεως⁸ Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος⁹
 τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,¹⁰ οὕτως 15

¹ καταλλάσσω, reconcile. ² καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ³ οὕτως, thus, so. ⁴ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ⁵ βασιλεύω, reign, rule. ⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away.

καὶ τὸ χάρισμα.¹ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι² οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεά³ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς 16 δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:⁴ τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα,⁶ τὸ δὲ χάρισμα¹ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων² εἰς δικαίωμα.⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς 17 παραπτώματι² ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν⁸ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν⁹ τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς³ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν⁸ διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν 18 ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος² εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁶ οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν¹⁰ ζωῆς. Ὡσπερ γὰρ 19 διὰ τῆς παρακοῆς¹¹ τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν¹² οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς

¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ⁴ δώρημα, τος, τό, gift, present. ⁵ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁶ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁷ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁸ βασιλεύω, reign, rule. ⁹ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹⁰ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹¹ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ¹² καθίστημι, set, constitute. ¹³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience.

τοῦ ἐνδὸς δίκαιοι κατασταθήσονται¹ οἱ πολλοί. Νόμος 20

δὲ παρεισῆλθεν,² ἵνα πλεονάσῃ³ τὸ παράπτωμα·⁴ οὗ⁵

δὲ ἐπλεόνασεν³ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν⁶ ἡ χάρις:

ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν⁷ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, 21

οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ⁷ διὰ δικαιοσύνης εἰς

ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν⁸ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις 6

πλεονάσῃ;³ Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ 2

ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε⁹ ὅτι 3

ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν

θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν¹⁰ οὖν 4

αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος¹¹ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα

ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ

πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι¹² ζωῆς

περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι¹³ γεγόναμεν τῷ 5

¹ καθίστημι, set, constitute. ² παρεισέρχομαι, slip in, come in. ³ πλεονάζω, superabound, make to abound. ⁴ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁵ οὗ, where, when. ⁶ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ⁷ βασιλεύω, reign, rule. ⁸ ἐπιμένω, continue, remain. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ συνθάπτω, bury along with. ¹¹ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹² καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ¹³ σύμφυτος, identified with, united with.

ὁμοιώματι¹ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς
 ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ ⁶
 παλαιός² ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,³ ἵνα
 καταργηθῇ⁴ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι⁵
 δουλεύειν⁶ ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν ⁷
 δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν ⁸
 χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν⁷ αὐτῷ· εἰδότες ⁹
 ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει·
 θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.⁸ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ¹⁰
 ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ·⁹ ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως ¹¹
 καὶ ὑμεῖς λογίξεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ
 ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν.
 Μὴ οὖν βασιλευέτω¹⁰ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ¹¹ ὑμῶν ¹²
 σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν¹² αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις

¹ ὁμοίωμα, τοσ, τό, likeness, form. ² παλαιός, old, ancient. ³ συσταυρόω, crucify together with. ⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁵ μηκέτι, no longer. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ συζάω, live with, live together with. ⁸ κυριεύω, be lord over, rule. ⁹ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹⁰ βασιλεύω, reign, rule. ¹¹ θνητός, subject to death, mortal. ¹² ὑπακούω, obey, listen.

αὐτοῦ: μὴδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα¹ ἀδικίας 13

τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς

ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα¹

δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει:³ 14

οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' 15

ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ᾧ 16

παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,⁴ δοῦλοί

ἐστε ᾧ ὑπακούετε,⁵ ἥτοι⁶ ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ

ὑπακοῆς⁴ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε 17

δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε⁵ δὲ ἐκ καρδίας εἰς

ὃν παρεδόθητε τύπον⁷ διδασκαλίας: ἐλευθερωθέντες⁸ δὲ 18

ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε⁹ τῇ δικαιοσύνῃ. 19

Ἀνθρώπινον¹⁰ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν¹¹ τῆς σαρκὸς

ὑμῶν: ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα

¹ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ² ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ³ κυριεύω, be lord over, rule. ⁴ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁵ ὑπακούω, obey, listen. ⁶ ἥτοι, either, or of course. ⁷ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁸ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁹ δουλῶω, enslave, bring under subjection. ¹⁰ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹¹ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness.

τῇ ἀκαθαρσίᾳ¹ καὶ τῇ ἀνομίᾳ² εἰς τὴν ἀνομίαν,² οὕτως
 νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ
 εἰς ἁγιασμόν.³ Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20
 ἐλεύθεροι⁴ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε 21
 τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;⁵ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων
 θάνατος. Nunί⁶ δὲ ἐλευθερωθέντες⁷ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, 22
 δουλωθέντες⁸ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς
 ἁγιασμόν,³ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια⁹ 23
 τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹⁰ τοῦ θεοῦ ζωὴ
 αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹¹ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ 7
 – ὅτι ὁ νόμος κυριεύει¹² τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον
 χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος¹³ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ 2
 δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται¹⁴
 ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζώντος τοῦ 3

¹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ² ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ³ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ⁴ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁵ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁶ nunί, now, already. ⁷ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁸ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁹ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ¹⁰ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹² κυριεύω, be lord over, rule. ¹³ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹⁴ καταργέω, make ineffective, abolish.

ἄνδρὸς μοιχαλὶς¹ χρηματίσει,² ἐὰν γένηται ἄνδρὶ
 ἑτέρῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρῃ³ ἐστὶν ἀπὸ
 τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα,¹ γενομένην
 ἄνδρὶ ἑτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ⁴
 ἐθανατώθητε⁴ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ,
 εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι,
 ἵνα καρποφορήσωμεν⁵ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ ⁵
 σαρκί, τὰ παθήματα⁶ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
 ἐνηργεῖτο⁷ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι⁵
 τῷ θανάτῳ. Νυνὶ⁸ δὲ κατηργήθημεν⁹ ἀπὸ τοῦ νόμου, ⁶
 ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,¹⁰ ὥστε δουλεύειν¹¹
 ἡμᾶς ἐν καινότητι¹² πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι¹³
 γράμματος.¹⁴

¹ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ² χρηματίζω, instruct, reveal. ³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁴ θανατόω, put to death, subdue. ⁵ καρποφορέω, bear fruit. ⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁷ ἐνεργέω, work, effect. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁰ κατέχω, hold back, hold fast. ¹¹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹² καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹³ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ¹⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ 7
 τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ
 ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ
 ἐπιθυμήσεις·¹ ἀφορμὴν² δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ 8
 τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο³ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν·
 χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς 9
 νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
 ἀνέζησεν,⁴ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ 10
 ἡ εἰς ζώην, αὕτη εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν² 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν⁵ με, καὶ δι'
 αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ 12
 ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ 13
 γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
 φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη³
 θάνατον – ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν⁶ ἁμαρτωλὸς ἡ
 ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος 14
 πνευματικός⁷ ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός⁸ εἰμι,

¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ² ἀφορμή, ἥς, ἡ, occasion, opportunity. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ ἀναζάω, live again, be resurrected. ⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ⁶ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ⁷ πνευματικός, spiritual. ⁸ σαρκικός, fleshly, carnal.

πεπραμένος¹ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, 15
 οὐ γινώσκω: οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὃ
 μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, 16
 σύμφημι³ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ⁴ δὲ οὐκέτι ἐγὼ 17
 κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁵ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ⁵ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ 18
 σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται⁶ μοι, τὸ
 δὲ κατεργάζεσθαι² τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ 19
 θέλω, ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο
 πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ 20
 κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁵ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
 Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ 21
 καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁶ Συνήδομαι⁷ 22
 γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁸ ἄνθρωπον: 23
 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου
 ἀντιστρατευόμενον⁹ τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹⁰ μου, καὶ

¹ πειράσκω, sell. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ σύμφημι, concur, agree with. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁶ παράκειμαι, be present, at hand. ⁷ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁸ ἔσω, within, inside. ⁹ ἀντιστρατεύω, make war against. ¹⁰ νοός, ὁ, mind, reasoning faculty.

αἰχμαλωτίζοντά¹ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν
 τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος² ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με 24
 ῥύσεται³ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25
 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί⁴ δουλεύω⁵ νόμῳ
 θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα⁶ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ 8
 κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ 2
 νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
 ἡλευθέρωσέν⁷ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
 θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁸ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει 3
 διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι⁹ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας
 κατέκρινεν¹⁰ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ἵνα τὸ 4
 δικαίωμα¹¹ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ

¹ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ² ταλαίπωρος, miserable, wretched. ³ ῥύομαι, rescue, save. ⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ⁶ κατάκριμα, τὸς, τό, penalty, condemnation. ⁷ ἡλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁸ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁹ ὁμοίωμα, τὸς, τό, likeness, form. ¹⁰ κατακρίνω, condemn. ¹¹ δικαίωμα, τὸς, τό, regulation, righteous deed.

σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ 5
κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν:¹ οἱ δὲ
κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα² 6
τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα² τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι³ τὸ φρόνημα² τῆς σαρκὸς ἔχθρα⁴ 7
εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ
γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι⁵ οὐ 8
δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν 9
πνεύματι, εἴπερ⁶ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ⁷ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις
πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ 10
χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν,
τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 11
τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ⁷ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζῶποιοῖ⁸ καὶ τὰ
θνητὰ⁹ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν¹⁰ αὐτοῦ πνεῦμα
ἐν ὑμῖν.

¹ φρονέω, think, judge. ² φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ³ διότι, because, on this account. ⁴ ἔχθρα, ας, ή, enmity, hostility. ⁵ ἀρέσκω, please, serve. ⁶ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁷ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁸ ζῶποιοίω, make alive, make to live. ⁹ θνητός, subject to death, mortal. ¹⁰ ἐνοικέω, dwell in, am settled in.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται¹ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ 12
 κατὰ σάρκα ζῆν: εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε 13
 ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις² τοῦ
 σώματος θανατοῦτε,³ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι 14
 θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε 15
 πνεῦμα δουλείας⁴ πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε
 πνεῦμα υἰοθεσίας,⁵ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 16
 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ⁶ τῷ πνεύματι ἡμῶν,
 ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:⁷ 17
 κληρονόμοι⁷ μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι⁸ δὲ χριστοῦ:
 εἴπερ⁹ συμπάσχομεν,¹⁰ ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.¹¹
 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα¹² τοῦ νῦν 18
 καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹³
 εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία¹⁴ τῆς κτίσεως¹⁵ τὴν 19
 ἀποκάλυψιν¹⁶ τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹⁷ Τῇ 20

¹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ² πράξις, εως, ἡ, deed, function. ³ θανατόω, put to death, subdue. ⁴ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁵ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁶ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁷ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁸ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁹ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁰ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹¹ συνδοξάζω, glorify together with. ¹² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁴ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly.

γὰρ ματαιότητι¹ ἢ κτίσις² ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα,³ ἀλλὰ
 διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις² ²¹
 ἐλευθερωθήσεται⁴ ἀπὸ τῆς δουλείας⁵ τῆς φθορᾶς⁶ εἰς
 τὴν ἐλευθερίαν⁷ τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²²
 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις² συστενάζει⁸ καὶ
 συνωδίνει⁹ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ²³
 τὴν ἀπαρχὴν¹⁰ τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς
 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹¹ υἱοθεσίαν¹²
 ἀπεκδεχόμενοι,¹³ τὴν ἀπολύτρωσιν¹⁴ τοῦ σώματος
 ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη ²⁴
 οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ²⁵
 ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

¹ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ³ ἐκὼν, of one's own free will, voluntarily.

⁴ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ⁷ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ⁸ συστενάζω, lament, groan together. ⁹ συνωδίνω, suffer agony together. ¹⁰ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹¹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹² υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance.

Ὡσαύτως¹ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται² ταῖς 26

ἀσθενείαις³ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ⁴ δεῖ,

οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει⁵

ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς⁶ ἀλαλήτοις·⁷ ὁ δὲ ἐρευνῶν⁸ τὰς 27

καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα⁹ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ

θεὸν ἐντυγχάνει¹⁰ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς 28

ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ¹¹ εἰς ἀγαθόν, τοῖς

κατὰ πρόθεσιν¹² κλητοῖς¹³ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,¹⁴ 29

καὶ προώρισεν¹⁵ συμμόρφους¹⁶ τῆς εἰκόνος¹⁷ τοῦ υἱοῦ

αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹⁸ ἐν πολλοῖς

ἀδελφοῖς· οὖς δὲ προώρισεν,¹⁵ τούτους καὶ ἐκάλεσεν· 30

καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ

ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

¹ ὡσαύτως, likewise. ² συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ καθό, in so far as, as. ⁵ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ⁶ στεναγμός, οὔ, ὁ, groan, groaning. ⁷ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ⁸ ἐρευνᾶω, search diligently. ⁹ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹¹ συνεργέω, work together. ¹² πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹³ κλητός, called, summoned. ¹⁴ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁵ προορίζω, predetermine, foreordain. ¹⁶ σύμμορφος, similar in form, similar. ¹⁷ εἰκόν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁸ πρωτότοκος, first-born.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς 31
 καθ' ἡμῶν; Ὁς γε¹ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,² ἀλλ' 32
 ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ
 σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;³ Τίς ἐγκαλέσει⁴ 33
 κατὰ ἐκλεκτῶν⁵ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων: τίς ὁ 34
 κατακρίνων;⁶ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ
 ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ
 ἐντυγχάνει⁷ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει⁸ ἀπὸ τῆς 35
 ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,⁹ ἢ
 διωγμός,¹⁰ ἢ λιμός,¹¹ ἢ γυμνότης,¹² ἢ κίνδυνος,¹³ ἢ
 μάχαιρα;¹⁴ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν¹⁵ σου 36
 θανατούμεθα¹⁶ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς
 πρόβατα σφαγῆς.¹⁷ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν 37
 ὑπερνικῶμεν¹⁸ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38
 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζῶη οὔτε

¹ γέ, indeed, at least. ² φείδομαι, spare, abstain. ³ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁴ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁵ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁶ κατακρίνω, condemn. ⁷ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁸ χωρίζω, separate, depart. ⁹ στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ¹⁰ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ¹¹ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ¹² γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹³ κίνδυνος, οὐ, ὁ, danger, peril. ¹⁴ μάχαιρα, ης, ἢ, sword. ¹⁵ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁶ θανατώω, put to death, subdue. ¹⁷ σφαγή, ἧς, ἢ, slaughter, sacrifice. ¹⁸ ὑπερνικάω, prevail completely.

ἄγγελοι οὐτε ἀρχαὶ οὐτε δυνάμεις οὐτε ἐνεστῶτα¹ οὐτε
 μέλλοντα οὐτε ὕψωμα² οὐτε βάθος³ οὐτε τις κτίσις⁴ 39
 ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁵ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
 θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,⁶ 9
 συμμαρτυροῦσής⁷ μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν
 πνεύματι ἀγίῳ, ὅτι λύπη⁸ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2
 ἀδιάλειπτος⁹ ὁδύνη¹⁰ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν¹¹ γὰρ 3
 αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα¹² εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν
 ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν¹³ μου κατὰ σάρκα: 4
 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,¹⁴ ὧν ἡ υἰοθεσία¹⁵ καὶ ἡ δόξα
 καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹⁶ καὶ ἡ λατρεία¹⁷ καὶ
 αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ 5
 κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹⁸ εἰς
 τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹⁹ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν²⁰ ὁ 6

¹ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ² ὕψωμα, τὸς, τό, height, lofty thing. ³ βάθος, οὐς, τό, depth, deep. ⁴ κτίσις, εὖς, ἡ, creation, creature. ⁵ χωρίζω, separate, depart. ⁶ ψεύδομαι, lie. ⁷ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁸ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁹ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ¹⁰ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ¹¹ εὐχομαι, pray, wish. ¹² ἀνάθεμα, τὸς, τό, accursed, curse. ¹³ συγγενής, kindred, relative. ¹⁴ Ἰσραηλῖτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁵ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁶ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁷ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁸ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁹ οἷος, such as, of what kind. ²⁰ ἐκπίπτω, fall away, fall out.

λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὔτοι
 Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: 7
 ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. Τοῦτ' ἔστιν, 8
 οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: ἀλλὰ
 τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9
 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν
 τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα¹ υἱός. Οὐ 10
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα² ἐξ ἑνὸς κοίτην³ ἔχουσα,
 Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω⁴ γὰρ γεννηθέντων, 11
 μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἢ κατ'
 ἐκλογὴν⁵ πρόθεσις⁶ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ'
 ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μεῖζων 12
 δουλεύσει⁷ τῷ ἐλάσσονι.⁸ Καθὼς γέγραπται, Τὸν 13
 Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

¹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ² Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁴ μήπω, not yet. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ ἐλάσσων, lesser, less.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία¹ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. 14

Τῷ γὰρ Μωϋσῇ λέγει, Ἐλεήσω² ὃν ἂν ἐλεῶ,² καὶ
οἰκτεirήσω³ ὃν ἂν οἰκτείρω.³ Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, 16
οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,⁴ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος² θεοῦ. Λέγει 17
γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῷ⁵ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξηγήρα⁶
σε, ὅπως ἐνδείξωμαι⁷ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
ὅπως διαγγέλῃ⁸ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν 18
ὃν θέλει ἐλεεῖ:² ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.⁹

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹⁰ Τῷ γὰρ βουλήματι¹¹ 19
αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;¹² Μενούνγε,¹³ ᾧ¹⁴ ἄνθρωπε, σὺ 20
τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος¹⁵ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ
πλάσμα¹⁶ τῷ πλάσαντι,¹⁷ Τί με ἐποίησας οὕτως;¹⁸ Ἡ 21
οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς¹⁹ τοῦ πηλοῦ,²⁰ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ φυράματος²¹ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευός,²² ὃ

¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ² ἐλεέω, have mercy, pity. ³ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁴ τρέχω, run, exercise myself. ⁵ Φαραῷ, ὁ, Pharaoh. ⁶ ἐξεγείρω, raise, raise up. ⁷ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁸ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ⁹ σκληρύνω, harden. ¹⁰ μέμφομαι, find fault with, blame. ¹¹ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹² ἀντίστημι, resist, oppose. ¹³ μενούνγε, on the contrary, indeed. ¹⁴ ᾧ, Oh! omega. ¹⁵ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ¹⁶ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ¹⁷ πλάσσω, form, mold. ¹⁸ οὕτως, thus, so. ¹⁹ κεραμεύς, έως, ὁ, potter. ²⁰ πηλός, σὺ, ὁ, clay, mud. ²¹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²² σκευός, ους, τό, vessel, goods (plural).

δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι² τὴν 22
 ὀργήν, καὶ γνωρίσαι³ τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν
 πολλῇ μακροθυμίᾳ⁴ σκεύη⁵ ὀργῆς κατηρτισμένα⁶ εἰς
 ἀπώλειαν;⁷ καὶ ἵνα γνωρίσῃ³ τὸν πλοῦτον⁸ τῆς δόξης 23
 αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη⁵ ἐλέους,⁹ ἃ προητοίμασεν¹⁰ εἰς δόξαν, 24
 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ
 καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὤση ἐλέγει, Καλέσω τὸν 25
 οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ¹¹ ἐρρήθη 26
 αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
 θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας¹² δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, 27
 Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς¹³ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος¹⁴ τῆς
 θαλάσσης, τὸ κατὰλειμμα¹⁵ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν¹⁶ καὶ συντέμνων¹⁷ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον¹⁷ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ 29
 καθὼς προείρηκεν¹⁸ Ἡσαΐας,¹² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹⁹

¹ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ² ἐνδείκνυμι, show forth, show. ³ γνωρίζω, make known, declare. ⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁵ σκεῦος, ος, τό, vessel, goods (plural). ⁶ καταρτίζω, mend, fit. ⁷ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁹ ἔλεος, ος, ὁ, pity, mercy. ¹⁰ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ¹¹ οὗ, where, when. ¹² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹³ ἀριθμός, οῦ, ὁ, number, total. ¹⁴ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹⁵ κατὰλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹⁶ συντελέω, complete, accomplish. ¹⁷ συντέμνω, cut short, shorten. ¹⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁹ σαβαώθ, hosts, armies.

ἐγκατέλιπεν¹ ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα² ἂν
ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα³ ἂν ὁμοιώθημεν.⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, 30
κατέλαβεν⁵ δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ
πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς 31
νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.⁶ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ 32
πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου: προσέκοψαν⁷ γὰρ
τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,⁸ καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ 33
τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος⁸ καὶ πέτραν⁹
σκανδάλου:¹⁰ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ
καταισχυνθήσεται.¹¹

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία¹² τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις 10
ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. 2
Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον¹⁴ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

¹ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ² Σόδομα, ὠν, τό, Sodom. ³ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ⁴ ὁμοιώω, make like, liken. ⁵ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ⁶ φθάνω, come before another, anticipate. ⁷ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ πέτρα, ας, ἡ, rock. ¹⁰ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹¹ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹² εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ¹³ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁴ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy.

οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹ Ἀγνοοῦντες² γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ 3
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες
στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4
Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ
πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν 5
ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται
ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως³ λέγει, 6
Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν
οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν⁴ — ἢ, Τίς 7
καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;⁵— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.⁶ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ 8
ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου:
τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι 9
ἐὰν ὁμολογήσῃς⁷ ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν,
καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται 10

¹ ἐπίγνωσις, εως, ἦ, knowledge, discernment. ² ἀγνοέω, not know, be unaware. ³ οὕτως, thus, so. ⁴ κατάγω, bring down, lead down. ⁵ ἄβυσσος, ου, ἦ, bottomless, incomprehensible depth. ⁶ ἀνάγω, lead up, restore. ⁷ ὁμολογέω, confess, profess.

εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται¹ εἰς
σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ’¹¹
αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.² Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή³¹²
Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος;⁴ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος
πάντων, πλουτῶν⁵ εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους
αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου¹³
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ¹⁴
ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οἳ οὐκ ἤκουσαν;
Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ¹⁵
κηρύξουσιν ἂν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται,
Ὡς ὠραῖοι⁶ οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,
τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἄλλ’ οὐ πάντες ὑπήκουσαν⁷ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁸¹⁶
γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁹ ἡμῶν; Ἄρα¹⁷
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁹ ἡ δὲ ἀκοή⁹ διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ¹⁸
λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενούνη:¹⁰ Εἰς πᾶσαν τὴν

¹ ὁμολογέω, confess, profess. ² καταισχύνω, put to shame, shame. ³ διαστολή, ἤς, ἡ, difference, distinction. ⁴ Ἑλλήν, ἦνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁵ πλουτέω, be rich, become rich. ⁶ ὠραῖος, beautiful, fair. ⁷ ὑπακούω, obey, listen. ⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁹ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ¹⁰ μενούνη, on the contrary, indeed.

γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος¹ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα² τῆς
οἰκουμένης³ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ **19**
ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ
παραζηλώσω⁴ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτως⁵
παροργιῶ⁶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁷ δὲ ἀποτολμᾷ⁸ καὶ λέγει, **20**
Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς⁹ ἐγενόμην
τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, **21**
Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹⁰ τὰς χεῖράς μου πρὸς
λαὸν ἀπειθοῦντα¹¹ καὶ ἀντιλέγοντα.¹²

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο¹³ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ **11**
γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης¹⁴ εἰμί, ἐκ σπέρματος
Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.¹⁵ Οὐκ ἀπόσωτο¹³ ὁ θεὸς **2**
τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁶ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ
τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει¹⁷ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ
Ἰσραὴλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου **3**

¹ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ² πέρασ, ατος, τό, limit, end. ³ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁴ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁵ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁶ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ⁷ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁸ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ⁹ ἐμφανής, visible, manifest. ¹⁰ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹² ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹³ ἀπόσωθῶ, push or thrust away, reject. ¹⁴ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁵ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁶ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁷ ἐντυγχάνω, entreat, intercede.

ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά¹ σου κατέσκαψαν:²
 καὶ γὰρ ὑπελείφθην³ μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν
 μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;⁴ Κατέλιπον⁵ ⁴
 ἑξακισχίλιους⁶ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν
 γόνυ⁸ τῇ Βάαλ.⁹ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ ⁵
 λεῖμμα¹⁰ κατ' ἐκλογὴν¹¹ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, ⁶
 οὐκέτι ἐξ ἔργων: ἐπεὶ¹² ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.
 Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ¹² τὸ ἔργον
 οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ¹³ Ἰσραὴλ, ⁷
 τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,¹⁴ ἡ δὲ ἐκλογὴ¹¹ ἐπέτυχεν,¹⁴ οἱ δὲ
 λοιποὶ ἐπωρώθησαν:¹⁵ καθὼς γέγραπται, "Ἐδωκεν ⁸
 αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹⁶ ὀφθαλμοὺς τοῦ
 μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκοῦειν, ἕως τῆς σήμερον
 ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γεννηθήτω ἡ τράπεζα¹⁷ ⁹
 αὐτῶν εἰς παγίδα¹⁸ καὶ εἰς θήραν,¹⁹ καὶ εἰς σκάνδαλον,²⁰

¹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ² κατασκάπτω, tear down, demolish. ³ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ⁴ χρηματισμός, οὐ, ὁ, divine response, oracle. ⁵ καταλείπω, leave, leave behind. ⁶ ἑξακισχίλιοι, seven thousand, 7000. ⁷ κάμπτω, bend, bow. ⁸ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁹ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁰ λεῖμμα, τος, τό, remnant, remainder. ¹¹ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹² ἐπεὶ, when, since. ¹³ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹⁴ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁵ πωρόω, harden, render callous. ¹⁶ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹⁷ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹⁸ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹⁹ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ²⁰ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare.

καὶ εἰς ἀνταπόδομα¹ αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν² οἱ 10

ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον³

αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.⁴ Λέγω οὖν, μὴ 11

ἔπταισαν⁵ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν

παραπτώματι⁶ ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ

παραζηλώσαι⁷ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα⁶ αὐτῶν 12

πλοῦτος⁸ κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα⁹ αὐτῶν πλοῦτος⁸

ἔθνων, πόσω¹⁰ μᾶλλον τὸ πλήρωμα¹¹ αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ 13

ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως 14

παραζηλώσω⁷ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ

αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή¹² αὐτῶν καταλλαγή¹³ 15

κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,¹⁴ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ 16

ἡ ἀπαρχή¹⁵ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα:¹⁶ καὶ εἰ ἡ ρίζα¹⁷ ἀγία,

καὶ οἱ κλάδοι.¹⁸ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων¹⁸ 17

¹ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ² σκοτίζω, darken. ³ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ⁴ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ⁵ πταίω, cause to stumble, stumble. ⁶ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁷ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁹ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ¹⁰ πόσος, how many? how great? ¹¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹² ἀποβολή, ἡς, ἡ, rejection, loss. ¹³ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ¹⁴ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹⁵ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁷ ρίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁸ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch.

ἐξεκλάσθησαν,¹ σὺ δὲ ἀγριέλαιος² ὧν ἐνεκεντρίσθης³
 ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς⁴ τῆς ρίζης⁵ καὶ τῆς
 πιότητος⁶ τῆς ἐλαίας⁷ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ⁸ τῶν 18
 κλάδων·⁹ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,⁸ οὐ σὺ τὴν ρίζαν⁵
 βαστάξεις,¹⁰ ἀλλ' ἡ ρίζα⁵ σέ. Ἐρεῖς οὖν, 19
 Ἐξεκλάσθησαν¹ κλάδοι,⁹ ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρίσθῶ.³ 20
 Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ¹¹ ἐξεκλάσθησαν,¹ σὺ δὲ τῇ πίστει
 ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,¹² ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ 21
 θεὸς τῶν κατὰ φύσιν¹³ κλάδων⁹ οὐκ ἐφείσατο,¹⁴ μήπως
 οὐδέ σου φείσεται.¹⁴ Ἰδε οὖν χρηστότητα¹⁶ καὶ 22
 ἀποτομίαν¹⁷ θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν·¹⁷
 ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,¹⁶ ἐὰν ἐπιμείνης¹⁸ τῇ
 χρηστότητι·¹⁶ ἐπεὶ¹⁹ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁰ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, 23
 ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹⁸ τῇ ἀπιστίᾳ,¹¹
 ἐγκεντρίσθήσονται.³ δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν

¹ ἐκκλάω, break off. ² ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ³ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁴ συγκοινωνός, ος, ὁ, partaker, participant. ⁵ ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ⁶ πιότης, ητος, ἡ, fatness. ⁷ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ⁸ κατακαυχᾶμαι, exult over, triumph over. ⁹ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹⁰ βαστάζω, bear, carry. ¹¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹² ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ¹³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁴ φείδομαι, spare, abstain. ¹⁵ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁶ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹⁷ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ¹⁸ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁹ ἐπεὶ, when, since. ²⁰ ἐκκόπτω, cut out, cut off.

ἐγκεντρίσαι¹ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν² 24

ἐξεκόπης³ ἀγριελαίου,⁴ καὶ παρὰ φύσιν² ἐνεκεντρίσθης

εἰς καλλιέλαιον,⁵ πόσω⁶ μᾶλλον οὕτοι, οἱ κατὰ φύσιν,²

ἐγκεντρίσθῃσονται¹ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;⁷

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁸ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον⁹ 25

τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,¹⁰ ὅτι

πώρως¹¹ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ

πλήρωμα¹² τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26

σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὁξεί¹³ ἐκ Σιὼν ὁ

ῥύόμενος,¹⁴ καὶ ἀποστρέψει¹⁵ ἀσεβείας¹⁶ ἀπὸ Ἰακώβ: 27

καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι

τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ 28

δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,¹⁸ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς

πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹⁹ γὰρ τὰ χαρίσματα²⁰ καὶ ἡ 29

¹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ² φύσις, εὖς, ἡ, nature, inherent nature. ³ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ⁴ ἀγριέλαιος, οὐ, ἡ, wild olive tree. ⁵ καλλιέλαιος, οὐ, ἡ, cultivated olive tree. ⁶ πόσος, how many? how great? ⁷ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ⁸ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁹ μυστήριον, οὐ, τό, secret, mystery. ¹⁰ φρόνιμος, prudent, wise. ¹¹ πώρως, εὖς, ἡ, hardness, obstinacy. ¹² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹³ ὤκω, have come, am present. ¹⁴ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁵ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹⁶ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁷ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁸ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹⁹ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ²⁰ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

κλήσις¹ τοῦ θεοῦ. Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ² 30
 ἠπειθήσατε³ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε⁴ τῇ τούτων
 ἀπειθείᾳ⁵ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,³ τῷ 31
 ὑμετέρῳ⁶ ἐλέει⁷ ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν⁴· συνέκλεισεν 32
 γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν,⁵ ἵνα τοὺς
 πάντας ἐλεήσῃ.⁴

Ἦ⁹ βάθος¹⁰ πλούτου¹¹ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως¹² θεοῦ. 33
 Ὡς ἀνεξερευνήτα¹³ τὰ κρίματα¹⁴ αὐτοῦ, καὶ
 ἀνεξιχνίαστοι¹⁵ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν¹⁶ 34
 κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος¹⁷ αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡ τίς 35
 προέδωκεν¹⁸ αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται¹⁹ αὐτῷ; Ὅτι 36
 ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἢ
 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ² ποτὲ, once, at some time. ³ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁴ ἐλέω, have mercy, pity. ⁵ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ⁶ ὑμέτερος, your. ⁷ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁸ συγκλείω, shut, enclose. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ βάθος, ους, τό, depth, deep. ¹¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹² γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹³ ἀνεξερευνήτος, that cannot be searched into. ¹⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁵ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ¹⁶ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁷ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ¹⁸ προδίδωμι, give in advance, give first. ¹⁹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹ τοῦ **12**

θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν² ζῶσαν,
 ἀγίαν, εὐάρεστον³ τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν⁴ λατρείαν⁵
 ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁶ τῷ αἰῶνι τούτῳ, **2**
 ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁷ τῇ ἀνακαινώσει⁸ τοῦ νοῦς⁹
 ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν¹⁰ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
 τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον³ καὶ τέλειον.¹¹

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ **3**

ᾧ ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν¹² παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,¹³
 ἀλλὰ φρονεῖν¹³ εἰς τὸ σωφρονεῖν,¹⁴ ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς
 ἐμέρισεν¹⁵ μέτρον¹⁶ πίστεως. Καθάπερ¹⁷ γὰρ ἐν ἐνὶ **4**
 σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν
 αὐτὴν ἔχει πράξιν:¹⁸ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν **5**
 ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ **6**
 χαρίσματα¹⁹ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν

¹ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ² θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ³ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁴ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁵ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁶ συσχηματίζω, conform to. ⁷ μεταμορφώω, change the form, transform. ⁸ ἀνακαινῶσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁰ δοκιμάζω, prove, approve. ¹¹ τέλειος, complete, perfect. ¹² ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹³ φρονέω, think, judge. ¹⁴ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹⁵ μερίζω, divide, part. ¹⁶ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁷ καθάπερ, even as, just as. ¹⁸ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

διάφορα,¹ εἴτε προφητείαν,² κατὰ τὴν ἀναλογίαν³ τῆς
 πίστεως· εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ ⁷
 διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·⁴ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ ⁸
 παρακλήσει·⁵ ὁ μεταδιδούς,⁶ ἐν ἀπλότητι·⁷ ὁ
 προϊστάμενος,⁸ ἐν σπουδῇ·⁹ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.¹⁰ ⁹
 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.¹¹ Ἀποστυγούντες¹² τὸ
 πονηρόν, κολλώμενοι¹³ τῷ ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ¹⁴ ¹⁰
 εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·¹⁵ τῇ τιμῇ ἀλλήλους
 προηγούμενοι·¹⁶ τῇ σπουδῇ⁹ μὴ ὀκνηροί·¹⁷ τῷ ¹¹
 πνεύματι ζέοντες·¹⁸ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·¹⁹ τῇ ἐλπίδι ¹²
 χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες·²⁰ τῇ προσευχῇ
 προσκαρτεροῦντες·²¹ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων ¹³
 κοινωνοῦντες·²² τὴν φιλοξενίαν²³ διώκοντες. ¹⁴
 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ

¹ διάφορος, various, different. ² προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ³ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ⁴ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁵ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ⁶ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁷ ἀπλότης, ἡτος, ἡ, singleness, hence simplicity. ⁸ προϊστημι, rule. ⁹ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁰ ἰλαρότης, ἡτος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹¹ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹² ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ¹³ κολλάω, glue, cleave. ¹⁴ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ¹⁵ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ¹⁶ προηγέμεαι, go before, consider better. ¹⁷ ὀκνηρός, lazy, idle. ¹⁸ ζέω, be fervent, be hot. ¹⁹ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁰ ὑπομένω, tarry, endure. ²¹ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²² κοινωνέω, have a share of, share. ²³ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality.

καταρᾶσθε.¹ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν 15

μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονούντες.² 16

Μὴ τὰ ὑψηλὰ³ φρονούντες,² ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς⁴

συναπαγόμενοι.⁵ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι⁶ παρ' ἑαυτοῖς. 17

Μηδενὶ κακὸν ἀντί⁷ κακοῦ ἀποδιδόντες.

Προνοοῦμενοι⁸ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ 18

δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων

εἰρηνεύοντες.⁹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,¹⁰ ἀγαπητοί, 19

ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ: γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ

ἐκδίκησις,¹¹ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹² λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν 20

πεινᾷ¹³ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε¹⁴ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹⁵

πότιζε¹⁶ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹⁷ πυρὸς

σωρεύσεις¹⁸ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹⁹ ὑπὸ 21

τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹⁹ ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

¹ καταρᾶμαι, curse. ² φρονέω, think, judge. ³ ὑψηλός, high, lofty. ⁴ ταπεινός, humble, downcast. ⁵ συναπάγω, lead away with, condescend to. ⁶ φρόνιμος, prudent, wise. ⁷ ἀντί, instead of, in place of. ⁸ προνοέω, provide for, have regard for. ⁹ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ¹⁰ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ¹¹ ἐκδίκησις, εὐς, ἡ, vengeance, vindication. ¹² ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹³ πεινάω, hunger, am hungry. ¹⁴ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ¹⁵ διψάω, thirst, thirst for. ¹⁶ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁷ ἄνθραξ, ακος, ὁ, charcoal, coals. ¹⁸ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹⁹ νικάω, overcome, conquer.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹ ὑποτασσέσθω: οὐ **13**

γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι² εἰσίν. Ὡστε ὁ **2**
 ἀντιτασσόμενος³ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ⁴
 ἀνθέστηκεν:⁵ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες⁵ ἑαυτοῖς κρίμα⁶
 λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν **3**
 ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ
 φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις
 ἔπαινον⁷ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ **4**
 ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ εἰκῇ⁸
 τὴν μάχαιραν⁹ φορεῖ:¹⁰ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν,
 ἔκδικος¹¹ εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ **5**
 ἀνάγκη¹² ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ **6**
 φόρους¹³ τελεῖτε:¹⁴ λειτουργοὶ¹⁵ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς
 αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.¹⁶ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν **7**

¹ ὑπερέχω, rise above, surpass. ² τάσσω, arrange, appoint. ³ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ⁴ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ⁵ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁶ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁷ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁸ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁹ μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ¹⁰ φορέω, ου, ὁ, bear. ¹¹ ἔκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ¹² ἀνάγκη, ἡς, ἡ, necessity, distress. ¹³ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ¹⁴ τελέω, finish, fulfill. ¹⁵ λειτουργός, ου, ὁ, minister, servant. ¹⁶ προσκαρτερέω, continue in or with, persist.

τὰς ὀφειλάς·¹ τῷ τὸν φόρον² τὸν φόρον·² τῷ τὸ τέλος
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν
τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ 8
γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, 9
Οὐ μοιχεύσεις,³ οὐ φονεύσεις,⁴ οὐ κλέψεις,⁵ οὐκ
ἐπιθυμήσεις,⁶ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ
λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,⁷ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον⁸ σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον⁸ 10
κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα⁹ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ 11
ὑπνου¹⁰ ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον¹¹ ἡμῶν ἡ
σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,¹² ἡ 12
δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα¹³ οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκοτούς, καὶ ἐνδυσώμεθα¹⁴ τὰ ὅπλα¹⁵ τοῦ φωτός. Ὡς 13

¹ ὀφειλή, ἧς, ἡ, debt, duty. ² φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ³ μοιχεύω, commit adultery. ⁴ φονεύω, kill, murder. ⁵ κλέπτω, steal. ⁶ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁷ ἀνακεφαλαιώω, sum up, recapitulate. ⁸ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁰ ὑπνος, ου, ὁ, sleep. ¹¹ ἐγγύτερον, nearer. ¹² προκόπτω, proceed, advance. ¹³ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ¹⁴ ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁵ ὅπλον, ου, τό, tool, implement.

ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως¹ περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις²
καὶ μέθαις,³ μὴ κοίταις⁴ καὶ ἀσελγείαις,⁵ μὴ ἔριδι⁶ καὶ
ζήλῳ.⁷ Ἄλλ' ἐνδύσασθε⁸ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, 14
καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν⁹ μὴ ποιείσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,¹⁰ μὴ εἰς 14
διακρίσεις¹¹ διαλογισμῶν.¹² Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν 2
πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα¹³ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν 3
μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,¹⁴ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν
ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.¹⁰
Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον¹⁵ οἰκέτην;¹⁶ Τῷ ἰδίῳ 4
κυρίῳ στήκει¹⁷ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γάρ
ἐστιν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν 5
παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν
τῷ ἰδίῳ νοῖ¹⁸ πληροφορεῖσθω.¹⁹ Ὁ φρονῶν²⁰ τὴν 6

¹ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ² κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ³ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ⁴ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁵ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁶ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁷ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁸ ἐνδύω, put on, clothe. ⁹ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ¹⁰ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹¹ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ¹² διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ¹³ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹⁴ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁵ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹⁶ οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ¹⁷ στήκω, stand, stand fast. ¹⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁹ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ²⁰ φρονέω, think, judge.

ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ:¹ καὶ ὁ μὴ φρονῶν¹ τὴν ἡμέραν,
 κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,
 εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ
 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν 7
 ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ 8
 ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ
 κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ 9
 χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ
 νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.² Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν 10
 ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς³ τὸν ἀδελφόν
 σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι⁴ τοῦ
 χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος: ὅτι 11
 ἔμοι κάμψει⁵ πᾶν γόνυ,⁶ καὶ πᾶσα γλῶσσα
 ἐξομολογήσεται⁷ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
 ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

¹ φρονέω, think, judge. ² κυριεύω, be lord over, rule. ³ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁴ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁵ κάμπτω, bend, bow. ⁶ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁷ ἐξομολογέω, confess, profess.

Μηκέτι¹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε 13

μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα² τῷ ἀδελφῷ ἢ
σκάνδαλον.³ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι 14

οὐδὲν κοινὸν⁴ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν
εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.⁴ Εἰ δὲ διὰ βρώμα⁵ ὁ ἀδελφός σου 15

λυπεῖται,⁶ οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ
βρώματί⁵ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστός
ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· 16

οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις⁷ καὶ πόσις,⁸
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι

ἀγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων⁹ τῷ χριστῷ 18
εὐάρεστος¹⁰ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος¹¹ τοῖς ἀνθρώποις. 19

Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς
οἰκοδομῆς¹² τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν¹³ βρώματος⁵ 20

κατάλυε¹⁴ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ,¹⁵
ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος²

¹μηκέτι, no longer. ²πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴κοινός, common, unclean. ⁵βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁶λυπέω, grieve, pain. ⁷βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ⁸πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ⁹δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁰εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹¹δόκιμος, tested, approved. ¹²οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹³ἐνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁴καταλύω, destroy, lodge. ¹⁵καθαρός, clean, pure.

ἐσθίουσι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,¹ μηδὲ πιεῖν οἶνον, 21

μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει² ἢ
σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις· Κατὰ 22

σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων
ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.³ Ὁ δὲ διακρινόμενος,⁴ ἐὰν 23
φάγη, κατακέκριται,⁵ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ
οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι⁶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν 24

μου καὶ τὸ κήρυγμα⁷ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ
ἀποκάλυψιν⁸ μυστηρίου⁹ χρόνοις αἰωνίοις
σεσιγημένου,¹⁰ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν 25

προφητικῶν,¹¹ κατ' ἐπιταγὴν¹² τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
ὑπακοὴν¹³ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,¹⁴ 26

μόνῳ σοφῷ¹⁵ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ κρέας, τό, meat, flesh. ² προσκόπτω, strike against, stumble. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ διακρίνω, discriminate, judge. ⁵ κατακρίνω, condemn. ⁶ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁷ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁸ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁰ σιγάω, be silent, become silent. ¹¹ προφητικός, prophetic. ¹² ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁴ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁵ σοφός, wise.

Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹ τῶν **15**

ἀδυνάτων² βαστάζειν,³ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.⁴ **2**

Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον⁵ ἀρεσκέτω⁴ εἰς τὸ ἀγαθὸν

πρὸς οἰκοδομήν.⁶ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе, **3**

ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ⁷ τῶν

ὀνειδιζόντων⁸ σε ἐπέπεσον⁹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ **4**

προεγράφη,¹⁰ εἰς τὴν ἡμετέραν¹¹ διδασκαλίαν¹²

προεγράφη,¹⁰ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς

παρακλήσεως¹³ τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ **5**

θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως¹³ δώῃ ὑμῖν

τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁴ ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: **6**

ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹⁵ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν

καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ **7**

προσλαμβάνεσθε¹⁶ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς

προσελάβετο¹⁶ ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν **8**

Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ

¹ ἀσθένεια, tos, τό, weakness, infirmity. ² ἀδύνατος, impossible, unable. ³ βαστάζω, bear, carry. ⁴ ἀρέσκω, please, serve. ⁵ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁷ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ⁸ ὀνειδίζω, reproach, revile. ⁹ ἐπιτίπτω, fall upon, press upon. ¹⁰ προγράφω, write before, write previously. ¹¹ ἡμέτερος, our, our own. ¹² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹³ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁴ φρονέω, think, judge. ¹⁵ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹⁶ προσλαμβάνω, take to myself, welcome.

ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι¹ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους² δοξάσαι τὸν θεόν, ⁹
καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί³ σοι ἐν
ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.⁴ Καὶ πάλιν λέγει, ¹⁰
Εὐφράνθητε,⁵ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, ¹¹
Αἰνεῖτε⁶ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε⁷
αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας⁸ λέγει, ¹²
Ἔσται ἡ ῥίζα⁹ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
ἐθνῶν: ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ¹³
ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν
τῷ πιστεῦειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν
δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ¹⁴

ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί¹⁰ ἐστε ἀγαθωσύνης,¹¹
πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,¹² δυνάμενοι καὶ

¹ βεβαιῶ, confirm, secure. ² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ³ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁴ ψάλλω, sing, sing praise. ⁵ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁶ αἰνέω, praise. ⁷ ἐπαινέω, praise, commend. ⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁹ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁰ μεστός, full. ¹¹ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ¹² γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge.

ἄλλους νουθετεῖν.¹ Τολμηρότερον² δὲ ἔγραψα ὑμῖν, 15
 ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων³ ὑμᾶς, διὰ
 τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί 16
 με λειτουργόν⁴ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη,
 ἱερουργοῦντα⁵ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
 προσφορὰ⁶ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,⁷ ἡγιασμένη⁸ ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν⁹ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ 17
 τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹⁰ λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
 κατεργάσατο¹¹ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοήν¹² ἐθνῶν,
 λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹³ ἐν 19
 δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
 καὶ κύκλῳ¹⁴ μέχρι¹⁵ τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹⁶ πεπληρωκέναι τὸ
 εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον¹⁷ 20
 εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη¹⁸ χριστός, ἵνα μὴ
 ἐπ' ἀλλότριον¹⁹ θεμέλιον²⁰ οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς 21

¹ νουθετέω, admonish, exhort. ² τολμηρότερον, more boldly. ³ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ⁴ λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ⁵ ἱερουργέω, perform holy service, act as a priest. ⁶ προσφορά, ἁς, ἡ, offering, sacrifice. ⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁸ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ⁹ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁰ τολμάω, dare, endure. ¹¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹³ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁴ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁶ Ἰλλυρικόν, ου, τό, Illyricum. ¹⁷ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ¹⁸ ὀνομάζω, name, give a name to. ¹⁹ ἀλλότριος, strange, foreign. ²⁰ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation.

γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹ περὶ αὐτοῦ, ὧνται:
καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.²

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην³ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: 22

νυνὶ⁴ δὲ μηκέτι⁵ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁶ τούτοις,
ἐπιποθίαν⁷ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν
ἐτῶν, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,⁸ ἐλεύσομαι 24
πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος⁹ θεάσασθαι¹⁰
ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι¹¹ ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.¹² Νυνὶ⁴ δὲ πορεύομαι 25
εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν¹³ 26
γὰρ Μακεδονία¹⁴ καὶ Ἀχαΐα¹⁵ κοινωνίαν¹⁶ τινὰ
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν
Ἱερουσαλήμ. Εὐδόκησαν¹³ γάρ, καὶ ὀφειλέται¹⁷ αὐτῶν 27
εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς¹⁸ αὐτῶν ἐκοινωνήσαν¹⁹
τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς²⁰

¹ ἀνηγγέλλω, announce, report. ² συνίημι, understand, consider. ³ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ μηκέτι, no longer. ⁶ κλίμα, τοῦ, τό, region, territory. ⁷ ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ⁸ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁹ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹⁰ θεάομαι, look at, behold. ¹¹ προπέμπω, send before, send forth. ¹² ἐμπλήνμι, fill up, satisfy. ¹³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁴ Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ¹⁵ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁶ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁷ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹⁸ πνευματικός, spiritual. ¹⁹ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁰ σαρκικός, fleshly, carnal.

λειτουργῆσαι¹ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,² καὶ 28
 σφραγισάμενος³ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον,
 ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁴ Οἶδα δὲ ὅτι 29
 ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι⁵ εὐλογίας⁶ τοῦ
 εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν 30
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος,
 συναγωνίσασθαι⁷ μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
 πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁸ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων⁹ ἐν 31
 τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ
 εὐπρόσδεκτος¹⁰ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω 32
 πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι
 ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. 33
 Ἀμήν.

¹ λειτουργέω, minister, serve. ² ἐπιτελέω, complete, perform. ³ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ⁴ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁷ συναγωνίζομαι, strive together. ⁸ ῥύομαι, rescue, save. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ συναναπαύομαι, rest with, rest along with.

Συνίστημι¹ δὲ ὑμῖν Φοίβην² τὴν ἀδελφὴν³ ἡμῶν, οὕσαν **16**

διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·⁴ ἵνα αὐτὴν **2**

προσδέξησθε⁵ ἐν κυρίῳ ἀξίως⁶ τῶν ἁγίων, καὶ

παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη⁷ πράγματι·⁸ καὶ

γὰρ αὕτῃ προστάτις⁹ πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ

ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹⁰ καὶ Ἀκύλαν¹¹ τοὺς συνεργούς¹² **3**

μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν **4**

ἑαυτῶν τράχηλον¹³ ὑπέθηκαν,¹⁴ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος

εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· **5**

καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε

Ἐπαίνετον¹⁵ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή¹⁶ τῆς

Ἀχαΐας¹⁷ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἣτις **6**

πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁸ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον **7**

καὶ Ἰουνίαν²⁰ τοὺς συγγενεῖς²¹ μου καὶ

¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ² Φοίβη, ἡς, ἡ, Phoebe. ³ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁴ Κεγχρεαί, ὠν, ἡ, Cenchreae. ⁵ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁶ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁷ χρήζω, need, have need of. ⁸ πράγμα, τος, τό, deed, matter. ⁹ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ¹⁰ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ¹¹ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ¹² συνεργός, οῦ, ὁ, fellow worker. ¹³ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ¹⁴ ὑποτίθηναι, lay down, make known. ¹⁵ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ¹⁶ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁷ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹⁸ κοπιάω, toil, labor. ¹⁹ Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, Andronicus. ²⁰ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ²¹ συγγενής, kindred, relative.

συναιχμαλώτους¹ μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι² ἐν τοῖς
 ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν χριστῷ. 8
 Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν³ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 9
 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν⁴ τὸν συνεργόν⁵ ἡμῶν ἐν
 χριστῷ, καὶ Στάχυν⁶ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε 10
 Ἀπελλῆν⁷ τὸν δόκιμον⁸ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς
 ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.⁹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίων¹⁰ τὸν 11
 συγγενῆ¹¹ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,¹²
 τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν¹³ καὶ 12
 Τρυφῶσαν¹⁴ τὰς κοπιώσας¹⁵ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε
 Περσίδα¹⁶ τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹⁵ ἐν
 κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ροῦφον¹⁷ τὸν ἐκλεκτὸν¹⁸ ἐν κυρίῳ, 13
 καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε 14
 Ἀσύγκριτον,¹⁹ Φλέγοντα,²⁰ Ἑρμᾶν,²¹ Πατρόβαν,²²
 Ἑρμῆν,²³ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε 15

¹ συναιχμαλώτος, ου, ό, fellow prisoner, fellow captive. ² ἐπίσημος, splendid, outstanding. ³ Ἀμπλίας, ου, ό, Ampliatius. ⁴ Οὐρβανός, ου, ό, Urbanus. ⁵ συνεργός, ου, ό, fellow worker. ⁶ στάχυς, υος, ό, Stachys, head of grain. ⁷ Ἀπελλῆς, ου, ό, Apelles. ⁸ δόκιμος, tested, approved. ⁹ Ἀριστόβουλος, ου, ό, Aristobulus. ¹⁰ Ἡρωδίων, ωνος, ό, Herodion. ¹¹ συγγενής, kindred, relative. ¹² Νάρκισσος, ου, ό, Narcissus. ¹³ Τρύφαινα, ης, ή, Tryphena, Tryphaena. ¹⁴ Τρυφῶσα, ης, ή, Tryphosa. ¹⁵ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁶ Περσίς, ίδος, ή, Persis. ¹⁷ Ροῦφος, ου, ό, Rufus. ¹⁸ ἐκλεκτός, chosen, elect. ¹⁹ Ἀσύγκριτος, ου, ό, Asyncritus. ²⁰ Φλέγων, οντος, ό, Phlegon. ²¹ Ἑρμᾶς, ᾱ, ό, Hermas. ²² Πατρόβας, ᾱ, ό, Patrobas. ²³ Ἑρμῆς, ου, ό, Hermes.

Φιλόλογον¹ καὶ Ἰουλίαν,² Νηρέα³ καὶ τὴν ἀδελφὴν⁴
 αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,⁵ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
 ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι⁶ ἁγίῳ. 16
 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν⁷ τοὺς τὰς 17
 διχοστασίας⁸ καὶ τὰ σκάνδαλα,⁹ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν
 ὑμεῖς ἐμάθετε,¹⁰ ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνετε¹¹ ἀπ' αὐτῶν.
 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ 18
 δουλεύουσιν,¹² ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·¹³ καὶ διὰ τῆς
 χρηστολογίας¹⁴ καὶ εὐλογίας¹⁵ ἐξαπατῶσιν¹⁶ τὰς
 καρδίας τῶν ἀκάκων.¹⁷ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή¹⁸ εἰς 19
 πάντας ἀφίκετο.¹⁹ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ
 ὑμᾶς σοφοῦς²⁰ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους²¹ δὲ
 εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει²² τὸν 20

¹ Φιλόλογος, ου, ό, Philologus. ² Ἰουλία, ας, ή, Julia. ³ Νηρεύς, έως, ό, Nereus. ⁴ ἀδελφή, ής, ή, sister. ⁵ Ὀλυμπᾶς, ᾶ, ό, Olympas. ⁶ φιλήμα, τος, τό, kiss. ⁷ σκοπέω, look at, contemplate. ⁸ διχοστασία, ας, ή, dissension, division. ⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁰ μανθάνω, learn, ascertain. ¹¹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹² δουλεύω, serve, am a slave. ¹³ κοιλία, ας, ή, belly, womb. ¹⁴ χρηστολογία, ας, ή, smooth, plausible speech. ¹⁵ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation. ¹⁶ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁷ ἄκακος, guileless, innocent. ¹⁸ ὑπακοή, ής, ή, obedience. ¹⁹ ἀφικνέμαι, reach, arrive at. ²⁰ σοφός, wise. ²¹ ἀκέραιος, unmixed, pure. ²² συντρίβω, break in pieces, crush.

Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.¹

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος² ὁ συνεργός³ μου, καὶ 21

Λούκιος⁴ καὶ Ἰάσων⁵ καὶ Σωσίπατρος⁶ οἱ συγγενεῖς⁷

μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,⁸ ὁ γράψας τὴν 22

ἐπιστολήν,⁹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάϊος¹⁰ ὁ ξένος 23

μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς

Ἔραστος¹² ὁ οἰκονόμος¹³ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος¹⁴

ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ 24

μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ² Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ³ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ⁴ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ⁵ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ⁶ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ⁷ συγγενής, kindred, relative. ⁸ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ⁹ ἐπιστολή, ῆς, ἡ, letter, dispatch. ¹⁰ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ¹¹ ξένος, strange, stranger. ¹² Ἔραστος, ου, ὁ, Erastus. ¹³ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹⁴ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.